

Stroom

basisrecht of handelswaar?

Steun ons

WISE knokt al bijna dertig jaar tegen kernenergie. Omdat het vuil, duur, gevaarlijk en niet nodig is. We hebben veel bereikt, de ontwikkeling van kernenergie in West-Europa en de Verenigde Staten is dan ook vrijwel helemaal tot stilstand gekomen. Sterker nog, het aandeel van kernenergie in de totale elektriciteitsvoorziening neemt af, zowel relatief als absoluut.

Maar de belangen zijn groot. En de honger naar energie blijft groeien, alle mooie beleidsvoornemens en acties ten spijt. En de activist van vroeger, de kritische vakbondsman die zich uitsprak, de ambtenaar die een button droeg en de politica die de leiding durfde te nemen in het debat? Allemaal verdwenen. Althans, zo lijkt het. Maar zo is het niet. Wij zijn er nog, en met ons vele anderen.

Het is lang stil geweest. Milieumensen hebben gedacht dat we de strijd tegen kernenergie wel gewonnen hadden, dat we door groene energie te stimuleren kernenergie overbodig zouden maken. Helaas is dat een illusie gebleken. We hebben te maken gekregen met andere kwesties; klimaatverandering, problemen rond nog grotere afhankelijkheid van olie. We zullen opnieuw, op alle mogelijke manieren, ieder op zijn of haar manier, iets moeten doen. Want steeds vaker wordt kernenergie genoemd als de energiebron van de toekomst. Terwijl er zoveel kansen liggen voor een echt duurzaam energiebeleid. Er is van alles moge-

lijk, van het ophalen van handtekeningen tot het blokkeren van transporten met radioactief afval. Van het overstappen op een energieboer die alleen groene stroom verkoopt tot het organiseren van een debat in je eigen woonplaats.

Wij doen graag mee. Omdat we geloven in verandering van onderaf. Omdat we er van overtuigd zijn dat de bevolking van Nederland graag wil dat we stoppen met kernenergie. Omdat we het niet alleen kunnen. We zullen de argumenten tegen kernenergie opnieuw moeten formuleren, afstoffen en over het voetlicht brengen. We zullen nieuw onderzoek moeten doen. Want als je zegt dat het anders kan moet je dat ook aantonen. Daar hebben we uw steun voor nodig.

Het is op dit moment hip om positief te zijn over kernenergie. Niet omdat er feitelijk iets ten gunste van kernenergie is veranderd, maar omdat media, opinieliders, een kleine groep vooral oude mannen die nog gelooft in de toekomst van atoomstroom, het leuk vinden om de discussie nieuw leven in te blazen, de suggestie te wekken dat we de problemen van het veranderende klimaat niet zonder kernenergie kunnen oplossen. WISE heeft net een rapport uitgebracht waaruit blijkt dat dit onzin is. Voor het komende jaar staan nog een aantal rapporten op stapel, onder andere over de (verborgen) subsidies voor

Vragen en twijfels

“Het klimaat verandert wel heel snel, daar zullen we toch iets aan moeten doen, desnoods met kernenergie. Er zijn toch nieuwe technische oplossingen voor de problemen met kernafval?” We horen het vaak en we kunnen ons die vraag ook wel voorstellen. In veel media klinkt de twijfel ook door. Er valt veel over te zeggen, veel meer dan we in deze nieuwsbrief kunnen doen. WISE komt graag langs op een samen of door u georganiseerde middag of avond. Om te discussiëren, voorlichting te geven, de argumenten te beoordelen. Neem gerust contact met ons op.

kernenergie en over kerninstallaties als terroristisch doelwit.

Wij zijn er klaar voor. In deze nieuwsbrief allemaal voorbeelden van ons werk. Behalve internationaal gaan we er ook in Nederland weer tegenaan. De zaaltjes in, de straat weer op. We zijn uitgenodigd om ‘met de benen op tafel’ mee te praten over ‘de hobbels die er genomen zouden moeten worden als er weer een kerncentrale gebouwd zou gaan worden in Nederland’. We zullen duidelijk maken dat we, samen met jullie, die hobbel zijn.

Kernenergie? Nee bedankt!
Steun ons, we hebben jullie hard nodig.

1 Miljoen handtekeningen tegen kernenergie

Samen met een kleine 30 andere organisaties in alle Europese landen halen we minimaal 1 miljoen handtekeningen op. Allemaal burgers die vinden dat de Europese Commissie moet stoppen met het financieel bevoordelen van kernenergie. De actie eindigt op 26 april 2006, precies twintig jaar na de desastreuze ramp in Tsjernobyl. Dan worden de handtekeningen aangeboden aan de Europese Commissaris voor energie. Help mee om de actie tot een succes te maken, bestel de handtekeningenlijst.

wise
World Information Service on Energy

Colofon

Dit is de 5e nieuwsbrief in het kader van het project **Stroom: basisrecht of handelswaar? Energie voor ontwikkeling!** En de eerste in het kader van ons nieuwe project 'herbezinning kernenergie'.

Oplage: 12.000
Tekst en redactie: Wendela de Vries en Peer de Rijk
Grafisch ontwerp: Sandra de la Combé
Druk: Albani drukkers

WISE
Postbus 59636
1040 LC Amsterdam
tel: 020-6126368 | fax: 020-6892179
wiseamster@antenna.nl
<http://www.tegenstroom.nl>
<http://www.neebedankt.nl>
<http://www.antenna.nl/wise>
giro: 40 88285

Deze campagne wordt mede mogelijk gemaakt door:

en

Werkgelegenheid in duurzame energie

Investeren in duurzame energievormen is goed voor de werkgelegenheid. Met name in Duitsland, waar de banen momenteel bepaald niet voor het oprapen liggen, heeft de uitbreiding van wind- en zonne-energie de afgelopen jaren veel nieuwe arbeidsplaatsen opgeleverd. Diverse studies laten zien dat de mogelijkheden in deze sector nog lang niet uitgeput zijn. Een recente studie van Greenpeace en de European Photovoltaic Industry Association (EPIA) berekent dat als met steun van de Europese Unie het potentieel voor zonne-energie optimaal benut wordt, dit in 2020 wel tot 2,2 miljoen banen kan opleveren. Beide organisaties stellen een verdubbeling van het EU-onderzoeksbudget voor

zonne-energie voor. Het Franse onderzoeksinstituut DÉTENTE heeft een vergelijking gemaakt tussen de kosten en energieopbrengst van de nieuw te bouwen Franse kerncentrale (EPR) en een zelfde investering in windenergie. Voor vijf verschillende scenario's levert een investering in windenergie beduidend meer elektriciteit en werkgelegenheid op. Met andere woorden: investeren in duurzaam loont.

Bronnen:
<http://www.epia.org/05Publications/Solar-generation.htm>
http://www.greenpeace.fr/campagnes/energie/dossiers/Eole_ou_Pluton.pdf

De ballenreactor weer vertraagd

In Zuid Afrika willen een deel van de regering en het nationale energiebedrijf graag dat er een nieuw type kerncentrale, de Pebble (ballen) Bed Reactor wordt gebouwd. Samen met de vakbeweging, consumentenorganisaties, afdelingen van het ANC en de milieubeweging is WISE Zuid Afrika (Earthlife!) al jaren bezig dit plan tegen te houden. En met succes! Het project is al vele malen ernstig vertraagd, het kost het consortium dat de Pebble Bed wil gaan bouwen grote moeite om investeerders te interesseren, diverse buitenlandse partijen zijn al afgehaakt. Eind januari won WISE Zuid Afrika weer een slag bij de rechtbank; die heeft uitgesproken dat de bevolking onvoldoende gelegenheid heeft gehad om invloed uit te oefenen op een dergelijk ingrijpend besluit. En dus moet een deel van de hele procedure weer opnieuw gedaan worden. Die kerncentrale staat er nog lang niet, van uitstel komt afstel.

Kernenergie rendabel? In het 'Land van Ooit' misschien

Waarom zou een land als bijvoorbeeld Finland een kerncentrale gaan bouwen als deze economisch helemaal niet rendabel is? Toch niet alleen omdat ze een deel van de kosten gewoon kunnen doorschuiven naar de kinds kinderen van de huidige generatie? Nee. Maar wel omdat ze veel subsidie krijgen voor de bouw. Finland gaat een nieuw type reactor bouwen van Franse makelij. De Fransen willen deze zo ontzettend graag verkopen (in de hoop dat meer landen enthousiast worden) dat ze de reactor voor een vaste prijs en voor 1 miljard minder dan de verwachte reële kostprijs, aan de Finnen hebben verkocht. Die betalen twee miljard euro voor de centrale, de Fransen nemen de derde miljard voor eigen rekening. De vaste prijs kan ook nog heel nadelig voor de Fransen uitpakken: er is vrijwel geen kerncentrale ter wereld ooit gebouwd voor de van tevoren verwachte en geprojecteerde kostprijs. Het valt namelijk helemaal niet mee om een kerncentrale te bouwen, en zeker niet als dat de eerste is van een heel nieuw type. En de milieubeweging in Finland zit ook niet stil, in september vorig jaar heeft WISE nog meegedaan aan een symbolische bezetting van het bouwterrein. Een tiental milieurorganisaties heeft de handen ineengeslagen en is vast van plan de regering er van te overtuigen dat kernenergie een heilloze keuze is.

**KERNENERGIE
ZWART/WIT**

Een Europese koepelorganisatie van duurzame energieproducenten (EREF) heeft een klacht ingediend bij de Europese Commissie. Ze acht aantoonbaar bewezen dat de Finse kerncentrale financieel bevoordeeld wordt ten opzichte van andere energiedragers. Niet alleen de vaste prijs en het cadeau van 1 miljard worden genoemd, ook het feit dat verdere eventuele financiële risico's worden afgedekt door nationale banken en kredietgaranties van de Franse en Duitse overheid worden geheld. Uit de klacht volgt later dit jaar een juridisch proces. De uitslag daarvan zal nog enige jaren op zich laten wachten. Helaas heeft het proces geen opschortende werking.

Kernenergie oplossing klimaatprobleem?

Ons klimaat verandert nog sneller dan we al vreesden. In januari verscheen een alarmerend rapport van een aantal zeer gerenommeerde wetenschappelijke instituten uit de VS, Australië en Engeland. Zij komen tot de conclusie dat als we niet snel ingrijpende maatregelen nemen, er binnen tien jaar een situatie ontstaat waarin klimaatverandering onomkeerbaar is. De gevolgen die de wetenschappers in hun rapport opnoemen liegen er niet om: drinkwatertekorten en langdurige droogten, mislukte oogsten, zeespiegelstijging en het sterven van regenwouden.

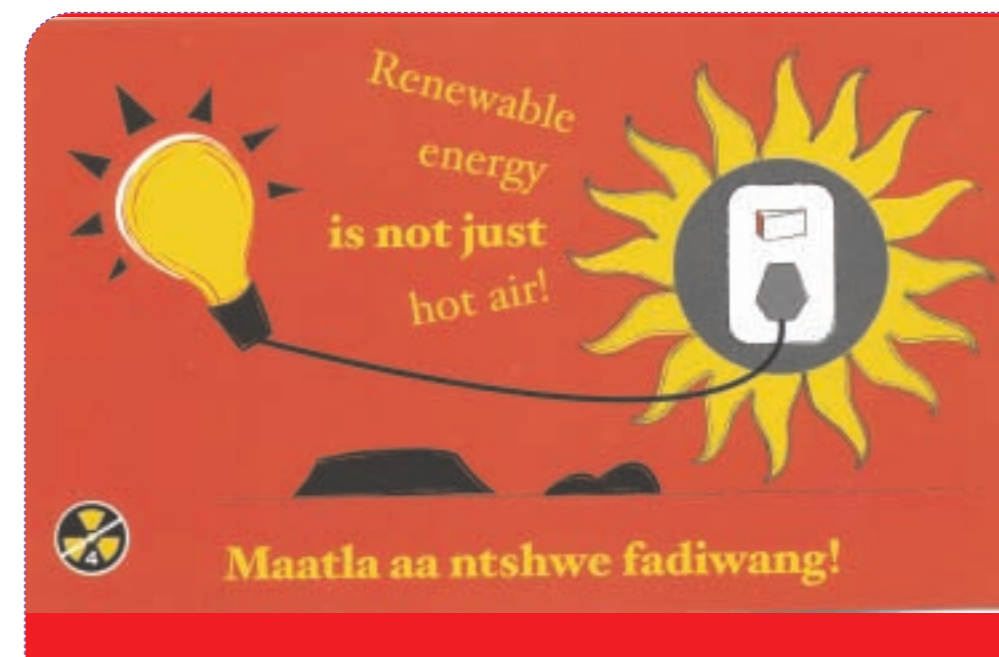
Ook in Nederland is de economische schade door langdurige droogte of juist extreem hevige regenval de afgelopen jaren flink gestegen. De landbouwsector heeft hiervoor inmiddels samen met de overheid een eigen schadefonds in het leven geroepen, want veel van deze schade is onverzekerbaar. Voor de meeste boeren in derde wereldlanden bestaat natuurlijk geen enkele compensatie. Juist zij zullen het ergst te lijden krijgen onder deze door mensen veroorzaakte natuurramp.

De oorzaak van klimaatverandering ligt in het consumptiegedrag in de rijke wereld. De verandering van het klimaat komt door de toename van broeikasgassen in de atmosfeer als gevolg van menselijke activiteiten. Vooral bij energieopwekking met fossiele brandstoffen (olie, kolen en gas) komen broeikasgassen vrij. Door

minder, schoner en slimmer energiegebruik kunnen we klimaatverandering tot staan brengen, al valt sommige schade al niet meer te voorkomen. We zullen alle zeilen bij moeten zetten om zo snel mogelijk de uitstoot van CO₂, - het voornaamste broeikasgas - te verminderen. Schone elektriciteitsproductie speelt daar in zeker een rol.

Steeds vaker wordt kernenergie genoemd als oplossing voor het klimaatprobleem. Kernenergie zou schoon zijn, veilig, ruim beschikbaar en goedkoop. WISE heeft onderzoek laten doen naar kernenergie als oplossing voor het klimaatprobleem, als eerste stap in een campagne over de positie van kernenergie in de nieuwe energiediscussie. Daarin is onder meer onderzocht hoe schoon kernenergie is ten opzichte van andere brandstoffen -zowel fossiele als duurzame-, en hoe het zit met de beschikbaarheid op lange termijn van uranium, de brandstof van kerncentrales. Ook is gekeken hoe groot het aandeel van kernenergie zou moeten zijn om een substantiële bijdrage aan de vermindering van de CO₂-uitstoot in Europa te leveren.

Eén voorname conclusie is, dat kernenergie niet CO₂-neutraal is. De kerncentrale zelf, waar de elektriciteit wordt opgewekt, stoot weliswaar geen CO₂ uit, maar het hele productieproces daar omheen -van uraniumwinning tot opwerking, van afvalverwerking tot opslag- is zo ingewikkeld en energie-intensief dat bij de opwekking van 1 kilowattuur kernenergie bijna even

veel broeikasgasemissie plaatsvindt als bij energieopwekking met gas, een fossiele brandstof. Kernenergie is dus zeker geen duurzame energie, zoals wind of zonne-energie.

Een andere opvallende conclusie is, dat de kosten van kernenergie de afgelopen jaren alleen maar gestegen zijn, terwijl de kosten voor duurzame energie dalen. Dat komt omdat kernenergie in het verleden zwaar is gesubsidieerd, waardoor veel kosten niet in de consumentenprijs zijn meegenomen. De kosten voor afbraak van een kerncentrale, waarbij al het radioactieve materiaal met hulp van robots moet worden afgevoerd en vervolgens moet worden opgeslagen, komt bijvoorbeeld voor een groot deel voor rekening van de overheid, omdat de kerncentrales zelf daarvoor onvoldoende reserves hebben aangelegd.

Het rapport: **Terug via de achterdeur. Kernenergie als oplossing voor klimaatverandering?** is te bestellen met de bon in de nieuwsbrief.

Liberalisering wereldwijd bekritiseerd en teruggedraaid

Niet alleen in Europa woedt de discussie over het verder liberaliseren en eventueel privatiseren van basisdiensten als de energieproductie. In Azië komen verschillende landen terug op het eerder ingeslagen pad. In Thailand en Zuid-Korea bijvoorbeeld is er veel interne oppositie maar wordt de discussie ook gestimuleerd doordat multinationale bedrijven uit de OECD-landen zich terugtrekken. Stopzetting van de plannen voor verdere privatiseringen in Singapore, Taiwan en Sri Lanka wordt, aldus analisten, ook veroorzaakt door steeds grotere twijfel over de uitgangspunten.

De ontwikkelingen in Indonesië en India, waar privatisering van de elektriciteitssector enerzijds gevorderd is maar ook sterk ter discussie staat, zullen van groot belang zijn.

De twijfel wordt gevoed door de Wereldbank die heeft laten weten dat het dogma van de laatste 20 jaar, 'privatisering by globalisation' grotendeels gefaald heeft. Wat hen betreft worden toekomstige scenario's voor investeringen in de energiesector meer gebaseerd op lokale financiering, een sterke rol van de publieke sector (de overheid) en verticale integratie (in plaats van het eindeloos losknippen van bijvoorbeeld de energiesector in regio's of kleine bedrijven).

Multinationals trekken zich terug

Steeds meer internationale bedrijven trekken zich terug van de Aziatische elektriciteitsmarkt. Op dit moment zijn nog 9 bedrijven actief. Daarvan zijn er 2 (EDF en CDC) staatsbedrijf en 2 andere (Enron en Mirant) vrijwel failliet.

Tot voor kort werden buitenlandse investeerders aangetrokken met het systeem van gegarandeerde aankoop (door de overheid) van bepaalde hoeveelheden elektriciteit. Bovendien stonden overheden garant voor verlies ten gevolge van bijvoorbeeld politieke veranderingen. Dit werkt behalve overconsumptie, verspilling en dus milieudruk ook corruptie in de hand. Bedrijven hadden er alle belang bij om de vraag op te schroeven - al dan niet alleen op papier. Al gauw bleek dat dit de nationale overheden enorme hoeveelheden geld kostte, niet te rechtvaardigen als gekeken werd naar de werkelijke opbrengst (energievoorziening voor de bevolking).

Dit alles had dramatische gevolgen. In tal van landen worden rechtszaken gevoerd, overheden versus bedrijven, burgers versus de overheid en burgers versus de bedrijven. Voorbeelden hiervan staan op www.tegenstroom.nl, bij de verschillende landendossiers.

Ook het Internationaal Monetair Fonds adviseert tegenwoordig om bovenstaande constructie (buitenlands geld tegen voor het betreffende internationale bedrijf zeer gunstige voorwaarden, alle risico's afgedekt door de nationale overheid) eerst af te wegen tegen het model waarbij er nationaal publiek geld wordt geïnvesteerd, waarbij het ook aan de overheid is om te bepalen hoe investeringen plaatsvinden, of het bijvoorbeeld zinniger is te investeren in efficiency of in meer vermogen.

Bron: <http://www.psiu.org/reports/2004-12-E-Asia.doc>

Ik wil

- Het rapport **Terug via de achterdeur. Kernenergie als oplossing voor klimaatverandering?** bestellen
- Het boekje **Stroom, basisrecht of handelswaar?** bestellen (5 euro + verzendkosten)
- Stickers en/of buttons 'Kernenergie? Nee bedankt!' bestellen
- Meer weten over WISE en/of de mogelijkheden om iets tegen kernenergie te doen
- (aantal) Buttons (3,5 cm doorsnee) 20 cent per stuk plus porto
- (aantal) Stickers (3,5 cm doorsnee, 20 op een vel) 1 euro per vel plus porto
- (aantal) Stickers (12 cm doorsnee) 1 euro per stuk plus porto
- (aantal) Exemplaar/exemplaren van de handtekeningenlijst

Naam:

Adres:

Postcode en plaats:

Email:

Telefoon: